การพัฒนารูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

THE DEVELOPMENT OF AN INNOVATION MODEL OF CREATIVE SCHOOL MANAGEMENT TO PROMOTE THE DEVELOPMENT OF LEARNERS IN THE 21ST CENTURY FOR BASIC EDUCATION INSTITUTIONS

ภูมิภควัธจ์ ภูมพงศ์คชศร
Phumphakhawat Phumphongkhochasorn
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
Rattanakosin College of Innovation Management
Email: phumphakhawat.ps@gmail.com

Received 23 December 2023**; Revised** 28 February 2024**; Accepted** 28 February 2024.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน และสร้างรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งประเมินและรับรองรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยผสานวิธีแบบหลายขั้นตอนโดยใช้เทคนิคเดลฟาย และการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาตาม พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 จำนวน 350 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อความถูกต้องและความเหมาะสม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่าการบริหารสถานศึกษา สิ่งสำคัญคือระบบในทำงาน ซึ่งต้องประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้าเป็นองค์ประกอบแรกจะนำไปสู่การดำเนินงาน โดยครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ภาวะผู้นำบุคคลาทางการศึกษา โครงสร้างองค์กร แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และวัฒนธรรมองค์กร 2) กระบวนการประกอบด้วย การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนและออกแบบ การใช้นวัตกรรม และการประเมินผล 3) ผลผลิต ประกอบด้วย นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมกระบวนการ และนวัตกรรมรูปแบบการบริหาร ทั้งนี้ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเหมาะสม ส่วนผลการประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่า มีความถูกต้องระดับมากที่สุด และความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

คำสำคัญ: นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษา, ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The purpose of this research was to analyze the components of educational institution administration innovation to promote student development and create creative educational institution administration innovation in basic educational institutions. Moreover, it also included the evaluation and certification of creative educational administration innovations to promote student development in basic educational institutions. The study used a multiphase mixed-method research method using the Delphi Technique and survey research. The sample group in this research were 350 administrators of educational institutions in educational innovation areas under the Educational Innovation Areas Act of 2019. The research instrument was a questionnaire regarding opinions on validity and suitability. Data were analyzed using computer programs. Statistics were frequency, percentage, mean (X), and standard deviation (S.D.).

The results of the research showed that the work systems were important to the educational institution administrations as follows: 1) Input was the first element leading to operations, covering the environment: leadership, educational personnel, organizational structure, learning resources in educational institutions, and organizational culture. 2) Process included problem study and analysis, planning and design, innovation implementation, and evaluation. 3) Output included product innovation, process innovation and management innovation. The results of suitability of creative educational institution administration innovation to promote student development in the 21st century in basic educational institutions, the experts agreed that the results were suitable. The results of validity and suitability of creative educational administration innovations to promote student development in the 21st century for basic educational institutions, the administrators saw that it had the highest level of validity and the highest level of suitability as well.

Keywords: Educational institution administration innovation, Promoting student development in the 21st century, basic educational institutions

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 เป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบเศรษฐกิจและสังคม ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดนโดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ นอกจากนี้ระบบเศรษฐกิจทั่วโลกกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่อุตสาหกรรม 4.0 ที่ใช้เทคโนโลยีและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เป็นสำคัญในกระบวนการผลิต ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคสินค้าและบริการของประชาชนเปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน ดังนั้นท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงลักษณะพลวัตรของสังคมโลก (World society) ส่งผลให้ทุกส่วนของโลกได้รับผลกระทบและจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง ดังนั้น “นวัตกรรม” จึงเป็นคำตอบของการปรับตัวเพื่อให้ก้าวทันและนำการเปลี่ยนแปลงได้ โดยนวัตกรรมถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความแตกต่างและความได้เปรียบในการบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจ ส่งผลให้การศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต้องเข้ามา

มีส่วนช่วยในการสร้างนวัตกรของประเทศ โดยมีการปรับเปลี่ยนทั้งในส่วนของแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายและมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 และแผนปฏิรูปประเทศ โดยในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 แผนแม่บทประเด็นที่ 12 การพัฒนาการเรียนรู้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ (Office of the National Economic and Social Development Board, 2020)

จากแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาข้างต้น การพัฒนาผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตรการเรียนรู้ และสถานศึกษา ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่เป้าหมายยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และปฏิรูประบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษาและตอบโจทย์การพัฒนาของโลกอนาคต แต่สถานศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาการจัดการศึกษาที่แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา กล่าวคือสถานการณ์ในภาพรวมของระบบการศึกษาไทยท่ามกลางบริบท การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ฉับพลันและรุนแรง ส่งผลให้ระบบการศึกษาประสบปัญหาในด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งขาดความยืดหยุ่นและไม่สอดคล้องตามหลักพัฒนาการของเด็ก ส่งผลให้คุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำกว่าที่ควรจะเป็น (Office of the Education Council Secretariat, 2019) ปัจจุบันรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาของแต่ละโรงเรียนในหลายพื้นที่ ทั้งระบบการศึกษา โครงสร้างการบริหาร หลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลไม่สอดคล้องกับนโยบายหรือแผนพัฒนาของประเทศ อังส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายหรือมีคุณลักษณะตามที่คาดหวังได้ อีกทั้งผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องยังการขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและละเลยต่อนโยบายทางด้านการศึกษา การปฏิรูปการศึกษา จึงเป็นโจทย์สำคัญให้กับทุกภาคส่วนที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขพร้อมรับกับความท้าทายใหม่ ๆ (Jakkrit Siririn, 2018) ซึ่งงานบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 4 งาน ได้แก่ 1) ภารกิจด้านการบริหารงานวิชาการครอบคลุมตั้งแต่งานบริหารหลักสูตรและการสอน งานบริหารการประกันคุณภาพ งานบริหารการวัดและประเมินผล งานบริหารการวิจัย รวมถึงงานบริหารการบริการวิชาการ 2) ภารกิจด้านการบริหารงานบุคคล เช่น การประเมินและวางแผนอัตรากำลังบุคลากร การแสวงหาบุคลากร การกำหนดขอบข่ายอำนาจหน้าที่ในแต่ละตำแหน่ง งานประเมินผลการปฏิบัติงาน และการวางแผนพัฒนาบุคลากร 3) ภารกิจด้านการบริหารงานงบประมาณที่ครอบคลุมตั้งแต่งานกำหนดนโยบาย งานเขียนแผนงบประมาณ งานติดตามผลการของบประมาณ งานดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณ งานตรวจสอบและงานประเมินผลการใช้งบประมาณ และ 4) ภารกิจด้านงานบริหารทั่วไป ประกอบด้วย การกำหนดนโยบายและแผนงานโครงการพิเศษ การจัดทำระบบการจัดการความรู้ งานธุรการและการประชาสัมพันธ์ภารกิจงานด้านต่าง ๆ (Nawachon Somboonsin, 2021) ภารกิจการบริหารการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปต่างก็จำเป็นต้องมีการนำ “นวัตกรรม” มาใช้ในการบริหารการศึกษาให้เหมาะสมกับความก้าวหน้าของการศึกษาและผู้เรียน โดยในปัจจุบันนวัตกรรมเป็นหนึ่งในปัจจัยที่เข้ามามีความสำคัญต่อการศึกษาอย่างมาก ส่งผลให้ทักษะหรือคุณลักษณะของครูหรือผู้เรียนต้องเปลี่ยนตามไปด้วย ซึ่งนักบริหารการศึกษาต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และเป็นหนึ่งในภารกิจใหม่ของนักบริหารการศึกษาในยุคนวัตกรรมการศึกษาซึ่งต้องเพิ่มภารกิจ

ทางด้านการจัดการนวัตกรรมหรือการบริหารนวัตกรรมสำหรับ นวัตกรรม ถือว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยแก้ปัญหาในหลาย ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านระบบบริหารจัดการในสถานศึกษา กระบวนการในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ด้านการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล เพื่อตอบสนองกับผู้เรียนและบริบท นวัตกรรมยังช่วยเพิ่มโอกาสทางการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และต่อยอดความคิดให้กับครูหรือผู้เรียนอย่างทั่วถึง (DiFranza, 2019) โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ที่ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยนวัตกรรม (Jitima Wansri, 2020, pp. 10-11) โดยมีการจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาใน 19 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดสุโขทัย จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดระยอง จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสระแก้ว จังหวัดตราด จังหวัดจันทบุรี จังหวัดสตูล จังหวัดกระบี่ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสงขลา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เป็นพื้นที่นำร่องการบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่ โดยมีรูปแบบการบริหารจัดการที่มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1) เพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของนักเรียนทั้ง 3 ด้าน รวมถึงขยายผลสู่ระดับประเทศ 2) ผลิตและพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด 3) ลดความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา และ 4) ผสานเครือข่ายโดยความร่วมมือกับภาคีการจัดการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (Educational Innovation Area Act, 2019) โดยเป็นการผลักดันนโยบายนวัตกรรมและส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์

จากที่กล่าวถึงปัญหาคุณภาพการศึกษาข้างต้น คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาเห็นว่าการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมามีจุดอ่อนสำคัญอย่างน้อยสามประการ ดังนี้ 1) ยังไม่มีการบูรณาการการทำงานระหว่างองค์กรที่ทำหน้าที่ในด้านหลักสูตร สื่อการสอน การทดสอบ และการประเมินผล การบริหารบุคลากรครู การเงิน และการบริหารจัดการ 2) ขาดกลไกและกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และเป้าหมายของกฎหมาย และ 3) ปัญหาด้านความพร้อมของสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรม ปรับเปลี่ยนทัศนคติ และรูปแบบการเรียนการสอนให้เท่าทันกับหลักสูตรแบบใหม่ ซึ่งมีความแตกต่างจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบเดิม (Office of the Education Council Secretariat, 2019) ซึ่งผู้วิจัยพบว่าการบริหารจัดการและการพัฒนานวัตกรรมการบริหารยังคงเป็นกับดักที่สำคัญของสถานศึกษาในการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการบริการจัดการศึกษาจึงมีความสำคัญที่จะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ และยังเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตรการเรียนรู้ และสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีรูปแบบในการบริหารสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อพัฒนารูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์

ความสำคัญของนวัตกรรมการศึกษา นวัตกรรมมีความสำคัญต่อการศึกษาหลายประการ ทั้งนี้เนื่องจากในโลกยุคโลกาภิวัตน์โลกมีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าทั้งด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ การศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากระบบการศึกษาที่มีอยู่เดิม เพื่อให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของนวัตกรรมการศึกษาไว้ดังนี้

Chatchaphon Songsunthornwong (2016 : 20-23)ได้กล่าวว่า นวัตกรรมมีความสำคัญต่อการศึกษาหลายประการ โดยการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาจำเป็นต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษาที่จะนำมาเพื่อใช้แก้ไขปัญหาทางการศึกษาในบางเรื่อง เช่น ปัญหาที่เกี่ยวเนื่องกับจำนวนผู้เรียนที่เพิ่มมากขึ้น การพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย การผลิตและพัฒนาสื่อใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนในระยะเวลาที่สั้นลง การใช้นวัตกรรมมาประยุกต์ในระบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาก็มีส่วนช่วยให้การใช้ทรัพยากรการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองกล่าวโดยสรุปนวัตกรรมการศึกษาเกิดขึ้นตามสาเหตุใหม่ ๆ ดังต่อไปนี้

การเพิ่มปริมาณของผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้นักเทคโนโลยีการศึกษาต้องหานวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้เพื่อให้สามารถสอนนักเรียนได้มากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว การเรียนการสอนจึงต้องตอบสนองการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เร็วและเรียนรู้ได้มากในเวลาจำกัดนักเทคโนโลยีการศึกษาจึงต้องค้นหานวัตกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อวัตถุประสงค์นี้

การเรียนรู้ของผู้เรียนมีแนวโน้มในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ตามแนวปรัชญสมัยใหม่ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นวัตกรรมการศึกษาสามารถช่วยตอบสนองการเรียนรู้ตามอัตภาพตามความสามารถของแต่ละคน เช่น การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI (Computer Assisted instruction) การเรียนแบบศูนย์การเรียน

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีโทรคมนาคมที่มีส่วนผลักดันให้การใช้นวัตกรรมการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เช่น เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทำให้คอมพิวเตอร์มีขนาดเล็กลง แต่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นมาก เทคโนโลยีเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตทำให้เกิดการสื่อสารไร้พรมแดน นักเทคโนโลยีการศึกษาจึงคิดค้นหาวิธีการใหม่ ๆ ในการประยุกต์ใช้ระบบ เครือข่ายคอมพิวเตอร์เป็นฐานในการเรียนรู้ที่เรียกว่า “Web-based Learning” ทำให้สามารถเรียนรู้ในทุกที่ทุกเวลาสำหรับทุกคน (Sny where, Any time for Everyone) ถ้าหากผู้เรียนสามารถใช้อินเตอร์เน็ตได้การใช้คอมพิวเตอร์ในปัจจุบันเป็นไปอย่างกว้างขวางในวงการศึกษาคอมพิวเตอร์มิใช่เพียงแต่สิ่งอำนวยความสะดวกในสำนักงานเท่านั้น แต่ยังใช้เป็นสื่อหรือเป็นเครื่องมือ สร้างสื่อได้อย่างสวยงามเหมือนจริง และรวดเร็วมากกว่าก่อนนักเทคโนโลยีการศึกษาจึงศึกษาวิจัยบทนวัตกรรมทางด้านการผลิตและการใช้สื่อใหม่ ๆ ตามศักยภาพของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เช่น คอมพิวเตอร์กราฟิก ระบบมัลติมีเดีย วิดีโอออนดีมานด์การประชุมทางไกล

Duangkamon Phonnak. (2016 : 47)นวัตกรรมการศึกษาทำให้เกิดทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยีและทักษะชีวิตและอาชีพเพื่อความสำเร็จทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิตในศตวรรษ ที่ 21 การจัดกระบวนการเรียนรู้จึงพยายามเปลี่ยนบทบาทผู้สอนจากผู้บรรยายมาเป็นผู้สอนร่วมกัน ออกแบบกิจกรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Pedagogy) ให้ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือไปเรียนรู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก และเสนอแนะเครื่องมือการเข้าถึงองค์ความรู้ ผ่านวิธีการต่างๆ โดยเฉพาะผ่านเทคโนโลยีให้เข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวางนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในห้องเรียน เรียกกระบวนการเรียนรู้แบบนี้ว่า การเรียนรู้เชิงลึก (Active Learning) ที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered) สำหรับการเรียนรู้ยุคใหม่ประสบความสำเร็จด้วยดีการเรียนรู้ยุคใหม่ใช้ขุมความรู้ที่เรียกว่า World knowledge ซึ่งมีแหล่งความรู้ มากมายกระจายอยู่ทั่วโลกผู้เรียนต้องเรียนรู้ได้มากและรวดเร็ว อีกทั้งสามารถแยกแยะค้นหาข่าวสารตลอดจนการแสวงหาสิ่งที่ต้องการได้ตรงความต้องการเพื่อนำความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าศึกษาข้อมูลนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนของผู้เรียน และสามารถนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวันได้เมื่อพิจารณากิจวัตรประจำวันตั้งแต่ตื่นขึ้นมาจนเข้านอนชีวิตในทุกวันนี้แวดล้อมด้วยสื่อ เช่น หนังสือพิมพ์วิทยุ โทรทัศน์ และคอมพิวเตอร์สื่อเหล่านี้คือภาพรวมเรียกว่า เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and communication technology: ICT) ไม่ว่าจะเรื่อง การรับรู้และการใช้ ICT เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในสังคมแห่งความรู้ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

โลกในศตวรรษที่ 21 กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ส่งผลให้ผู้เรียนในศตวรรษนี้ต้องเผชิญกับโลกที่มีความซับซ้อนและท้าทายมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะและความสามารถที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในยุคดิจิทัล

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยทั่วไปจะเน้นไปที่การพัฒนาทักษะ 3 ด้าน ดังนี้

ทักษะด้านความรู้และความเข้าใจ (Knowledge and Understanding) ทักษะด้านนี้ครอบคลุมถึงความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและการทำงาน เช่น ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา ประวัติศาสตร์ สังคม เป็นต้น

ทักษะด้านการคิด (Thinking Skills) ทักษะด้านนี้ครอบคลุมถึงทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างเป็นระบบ และคิดแก้ปัญหา เป็นต้น

ทักษะด้านการทำงาน (Work Skills) ทักษะด้านนี้ครอบคลุมถึงทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการปรับตัว และทักษะการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น นอกจากทักษะ 3 ด้านนี้แล้ว การพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ยังมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณลักษณะส่วนบุคคลที่สำคัญ เช่น ภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบ ความยืดหยุ่น ความซื่อสัตย์สุจริต และความมีจริยธรรม เป็นต้น

แนวทางในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Learning) โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้ (Digital Learning) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการ (Integrated Learning) โดยเชื่อมโยงความรู้และทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกันการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการแก้ปัญหาและคิดวิเคราะห์ (Problem-Based Learning and Critical Thinking)

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการทำงานเป็นทีม (Collaborative Learning) การพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นั้น เป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนจะช่วยให้ผู้เรียนในศตวรรษนี้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและสามารถดำรงชีวิตและทำงานได้อย่างประสบความสำเร็จในยุคดิจิทัล

กรอบแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน Secondary Education Administration Office (2017, pp. 9-16)กล่าวว่า กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมายไปที่ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 โดยผู้เรียนจะใช้ความรู้ในสาระหลักไปบูรณาการสั่งสมประสบการณ์กับทักษะ 3 ทักษะ เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ ซึ่งการจัดการศึกษาจะใช้ระบบส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 ระบบ คือ 1) ระบบมาตรฐานการเรียนรู้ 2) ระบบการประเมินผลทักษะการเรียนรู้ 3) ระบบหลักสูตรและวิธีการสอน 4) ระบบการพัฒนางานอาชีพ และ 5) ระบบแหล่งเรียนรู้และบรรยากาศการเรียนรู้ โดยการเรียนการสอนมุ่งไปที่ให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การ เรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ครูต้องไม่สอนหนังสือ ไม่นำสาระที่มีในตำรามาบอกบรรยายให้นักเรียนจดจำแล้วนำไปสอบวัดความรู้ ครูต้องสอนคนให้เป็นมนุษย์ที่เรียนรู้การใช้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก (facilitate) ในการเรียนรู้ให้นักเรียน เรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำเป็นการเรียนรู้ที่เรียกว่า Project-Based Learning: PBL

นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เกิดจากความคิดที่มาจากหลายทิศทาง หลายมุม หลายแง่ สามารถคิดได้ อย่างกว้างไกล รอบด้าน หลากหลาย และเชื่อมโยง โดยใช้ประสบการณ์ที่มีอยู่เดิมมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความคิดใหม่ มีการวางแผน ออกแบบแล้วทดลอง มีลักษณะเป็นการทดลองที่เกิดการค้นพบ (Chandra Dankongrak. 2018: 1)โดยจากการรวบรวมแนวคิดของนักการศึกษาต่างชาติเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ความคิดที่แตกต่าง หลากหลาย การนำเสนอผลงานในรูปแบบของศิลปะ วรรณคดี วิทยาการต่าง ๆ หรือเป็นเพียงกระบวนการก็ได้ โดยความคิดสร้างสรรค์นั้นเกิดขึ้นจากจินตนาการของมนุษย์เพื่อแก้ไขปัญหาที่ยุ่งยากต่าง ๆ ได้ (Office of the Civil Service Commission**,** 2016)เป็นกระบวนการคิดที่นำไปสู่การพัฒนานวัตกรรม และการแก้ปัญหา โดยใช้การรู้คิด การใช้มุมมองทางสังคม และมุมมองของการคิดสร้างสรรค์และสติปัญญาที่มีอิสระทางความคิด คิดนอกกรอบ ไม่ยึดติดกับ สิ่งเก่า ๆ ไม่กลัวที่จะพบความล้มเหลวและให้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Duangduean Satraphat, 2014)

ในปัจจุบันการส่งเสริมการเรียนรู้ มุ่งเน้นการใช้นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์เพราะเป็นทักษะสำคัญ ที่ทำให้ผู้เรียนมีความท้าทายในการเรียนรู้ ผู้เรียนมีโอกาสในการค้นพบองค์ความรู้ใหม่บูรณาการกับความรู้เดิม ประยุกต์และต่อยอดกลายเป็นนวัตกรรมที่มีคุณค่า ดังนั้นในการพัฒนานวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์นั้นต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นบูรณาการและประยุกต์กระบวนการคิดวิเคราะห์ และการคิดแก้ปัญหา เกิดเป็นนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในสถานศึกษาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเพราะผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นภายใน สถานศึกษาทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้สอน หรือผู้เรียน ล้วนเป็นตัวสะท้อนศักยภาพที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยใช้หลักวิชาการควบคู่กับความสามารถและภาวะการเป็นผู้นำ

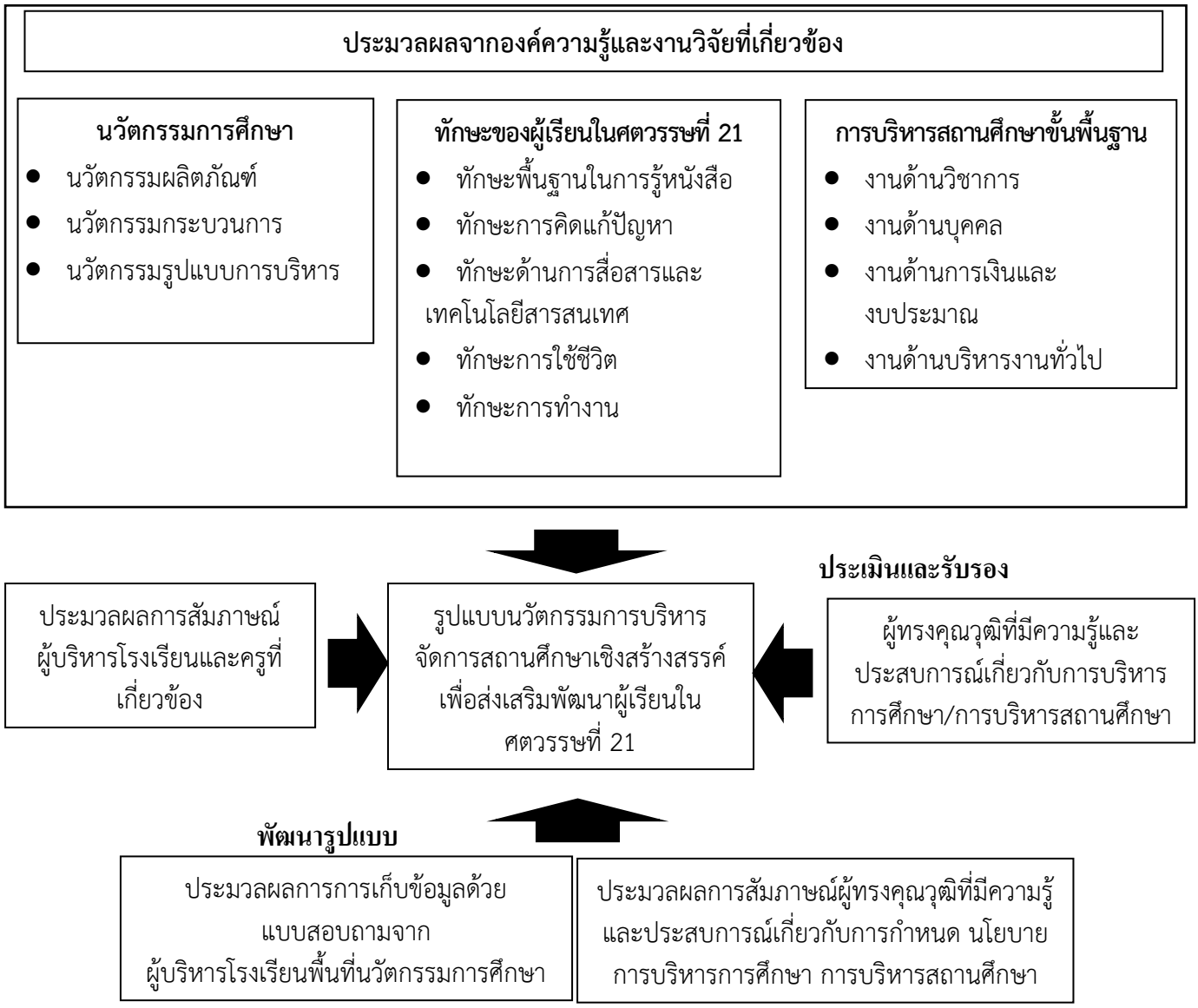
เพราะว่าทั้งนี้ภายใต้ยุคโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลง ฉับไว ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องเป็นมืออาชีพ เพราะนอกจากจะใช้ความสามารถในการพัฒนาองค์กรให้ก้าวทันยุคสมัยแล้ว ยังต้องมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบในอนาคต มีวิธีคิด ที่เป็นระบบ สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันท่วงที มีวุฒิภาวะความเป็นผู้นำและมีคุณธรรมจริยธรรม (Thongchai Santiwong, 2012 : 3) ดังนั้นเพื่อให้นวัตกรรมที่สร้างขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ จึงต้องมีการประเมินคุณภาพของนวัตกรรม เพราะการประเมินเป็นการตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจจะเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้ การตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมินนั้นต้องมีความถูกต้อง เที่ยงตรง และเชื่อถือได้ ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ดีที่สุด สำหรับใช้เป็นแนวทางของการประเมิน นวัตกรรมทางการบริหารเป็นการประเมินที่ต้องใช้ความพยายามและความสามารถของผู้ประเมินอย่างมาก เป็นการประเมินทั้งองค์กรไม่ใช่การประเมินเพียงหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ภายใต้เจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาโดยผลของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการการศึกษาของไทยนั้น ส่งผลให้การบริหารจัดการการศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบันมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารจัดการการศึกษา จากเดิมภายใต้หลักการที่กำหนดไว้ในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาจะต้องยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความ หลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุก ระดับและประเภทการศึกษา มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อกฎหมายหลักอันเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญหลายฉบับมีผลใช้บังคับ อันได้แก่ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษามีผลใช้บังคับส่งผลให้ระบบบริหาร ราชการกระทรวงศึกษาธิการที่เป็นองค์กรหลักในการจัดการการศึกษาของไทยได้มีความเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, น. 7)

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย/วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน และสร้างรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งประเมินและรับรองรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยผสานวิธีแบบหลายขั้นตอน (Multiphase mixed-method research) โดยแบ่งกระบวนการวิจัยเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย (3.1) ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาองค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (3.2) ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (3.3) ระยะที่ 3 การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบนวัตกรรมการบริหาร

จัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาองค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

วิธีวิจัย สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ศึกษาองค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวคิดของนักวิชาการและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2. สังเคราะห์องค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดองค์ประกอบที่มีแนวคิดคล้ายกันไว้ในกลุ่มเดียวกัน กำหนดองค์ประกอบที่มีความถี่สูงหรือร้อยละ 40 ขึ้นไปเป็นองค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษา

3. ศึกษาองค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 6 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักวิชาการโดยเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านการศึกษาและมีประสบการณ์ในการสอนระดับอุดมศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 2 เป็นผู้บริหารด้านการศึกษา มีหน้าที่กำหนดนโยบายด้านการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารเชิงนโยบายและการบริหารการศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 3 เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ ระดับปริญญาโทขึ้นไป มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาและพัฒนานวัตกรรม ทางการบริหาร ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

4. การยืนยันองค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์ เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เกี่ยวข้องในงานด้านวิชาการ งานด้านบุคคล งานด้านการเงินและงบประมาณ และงานด้านบริหารทั่วไป โรงเรียนละ 4 คน จำนวน 6 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 24 คน ซึ่งเป็นโรงเรียนเป็นนำร่องโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และได้รับรางวัลจากโครงการหนึ่งโรงเรียนหนึ่งนวัตกรรมของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา โดยครอบคลุมทั้งโรงเรียนในสังกัด อปท. สพฐ. และ สช. เพื่อพิจารณายืนยัน ตรวจสอบเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบดังกล่าว

เครื่องมือวิจัย

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้แบบบันทึกข้อมูลตามประเด็นของกรอบแนวคิด และวิเคราะห์เอกสารรวบรวมข้อมูลโดยทำการศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วทำการบันทึกข้อมูลลงตารางการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นที่ 1.2 การสังเคราะห์นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured

Interview) เพื่อสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษา ประเด็นคำถามหลักได้ผ่านการตรวจสอบและเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนการสัมภาษณ์จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสังเคราะห์เอกสาร เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการ บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นวัตกรรมการศึกษา และการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยการศึกษาหลักการ แนวคิด และสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยการวิเคราะห์เอกสารรวบรวมข้อมูลโดยทำการศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วทำการบันทึกข้อมูลลงตารางการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นที่ 1.2 การสังเคราะห์นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนเป้าหมายในการเข้าสัมภาษณ์ และนัดหมายกับผู้บริหารโรงเรียนเพื่อนัดหมายวันและเวลาในการเข้าสัมภาษณ์ด้วยตนเองหรือใช้การสัมภาษณ์ในระบบออนไลน์

ขั้นที่ 1.3 การยืนยันองค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนเป้าหมายในการเข้าสัมภาษณ์ และนัดหมายกับผู้บริหารโรงเรียนเพื่อนัดหมายวันและเวลาในการเข้าสัมภาษณ์ด้วยตนเองหรือใช้การสัมภาษณ์ในระบบออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 1.2 การสังเคราะห์นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยแจกแจงความถี่และสรุปผลโดยใช้เกณฑ์ค่าความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป ซึ่งเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 40 ของความถี่ทั้งหมด

ขั้นที่ 1.3 การยืนยันองค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการยืนยันองค์ประกอบ

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีวิจัย

1. สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยว กับการพัฒนารูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ นวัตกรรม

การบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 การบริหารสถานศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. นำการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และองค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากขั้นที่ 1 มาสร้างร่างองค์ประกอบ

3. นำร่างองค์ประกอบไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบนำกรอบแนวคิดที่ตรวจสอบกลับมาทำเป็นสร้างเป็นเครื่องมือแบบสอบถาม โดยสร้างข้อคำถามของแต่ละตัวแปรตามกรอบแนวคิดของการวิจัยและสอดคล้องกับนิยามศัพท์ หาคุณภาพของเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการใช้ภาษาจากจำนวน 5 คน ทั้งนี้หาความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาหาค่า IOC (Index of Item Objectives Congruence) และค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้และเหมาะสมกับการนำไป เก็บรวบรวมข้อมูล ผลการหาค่า IOC ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00

4. นำแบบสอบถามที่ตรวจหาค่าความสอดคล้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหาสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบเห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย โดยสร้างข้อคำถาม ของแต่ละตัวแปรตามกรอบแนวคิดของการวิจัยและสอดคล้องกับนิยามศัพท์

5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

.6 สร้างแบบสอบถามรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย พร้อมคำถามปลายเปิด (Open-ended-Form) เสร็จแล้วนำส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและปรับปรุงแก้ไขนำส่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน เป็นผู้ตอบคำถามตามความคิดเห็นอย่างอิสระจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ โดยเลือกข้อคำถามที่ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นด้วยร้อยละ 80 ขึ้นไป มาสร้างเป็นเป็นแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามในรอบที่ 2

7 สร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 (Rating Scale) โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert, Rensis., 1967) เป็นการประเมินความคิดเห็นหลังจากผู้วิจัยได้ข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาในรอบที่ 1 แล้วนำข้อมูลไปเรียบเรียงเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ส่งกลับให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คน เดิมทบทวนความคิดเห็นอีกครั้ง

8 สร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งมีข้อคำถามเหมือนกับแบบสอบถามในรอบที่ 2 ทุกประการ และได้แสดงตำแหน่งของผู้เชี่ยวชาญรายนั้น ๆ ตอบในรอบที่ 2 ลงไป และเพิ่มช่องเหตุผลสำหรับในกรณีที่คำตอบของผู้เชี่ยวชาญรายนั้น ๆ ตอบแตกต่างไปจากรายอื่น ๆ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้วนำส่งให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้แต่ละรายได้ทบทวนคำตอบของตนเองในรอบที่ 3 แล้วตอบกลับมาอีกครั้ง จากนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter-Quartile Range) และแปลผลคำตอบในรอบนี้สรุปเป็นร่างรูปแบบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากลเพื่อส่งเสริมพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และรับรองรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีวิจัยการประเมินความเป็นไปได้และรับรองรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำรูปแบบที่ได้ใน

ระยะที่ 1 มาสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บแบบสอบถาม ดังนี้

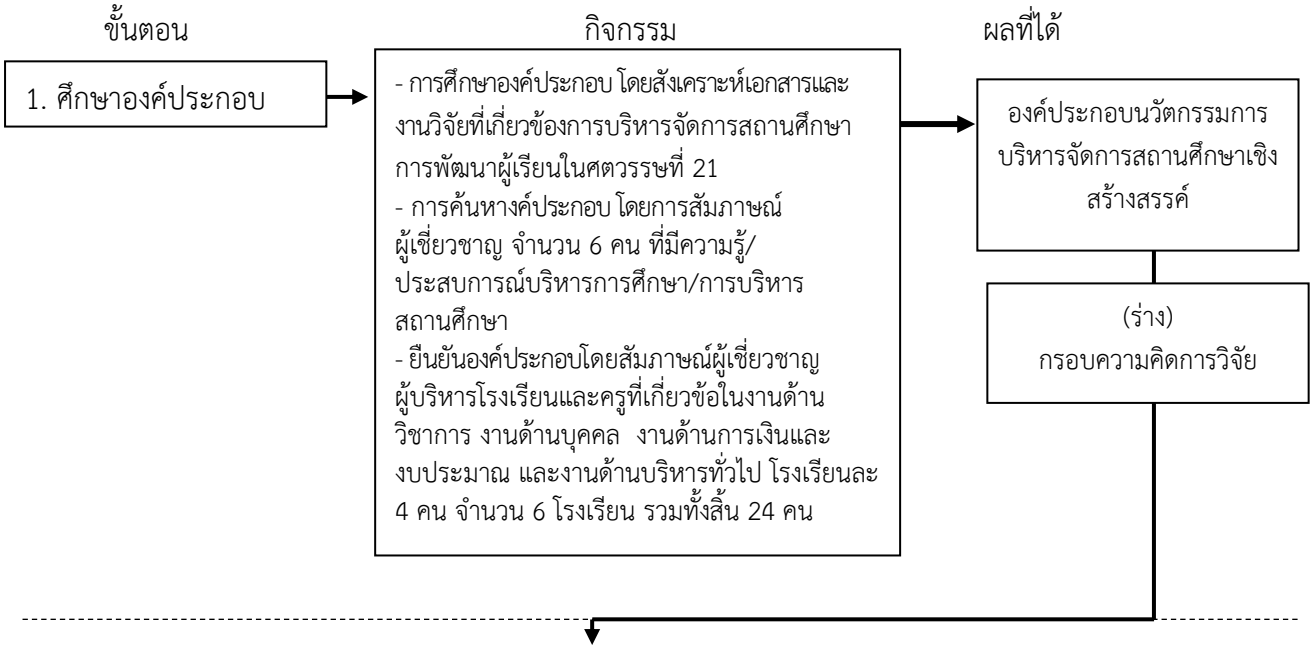
1 สังเคราะห์รูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้จากขั้นที่ 2 นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้วิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะ

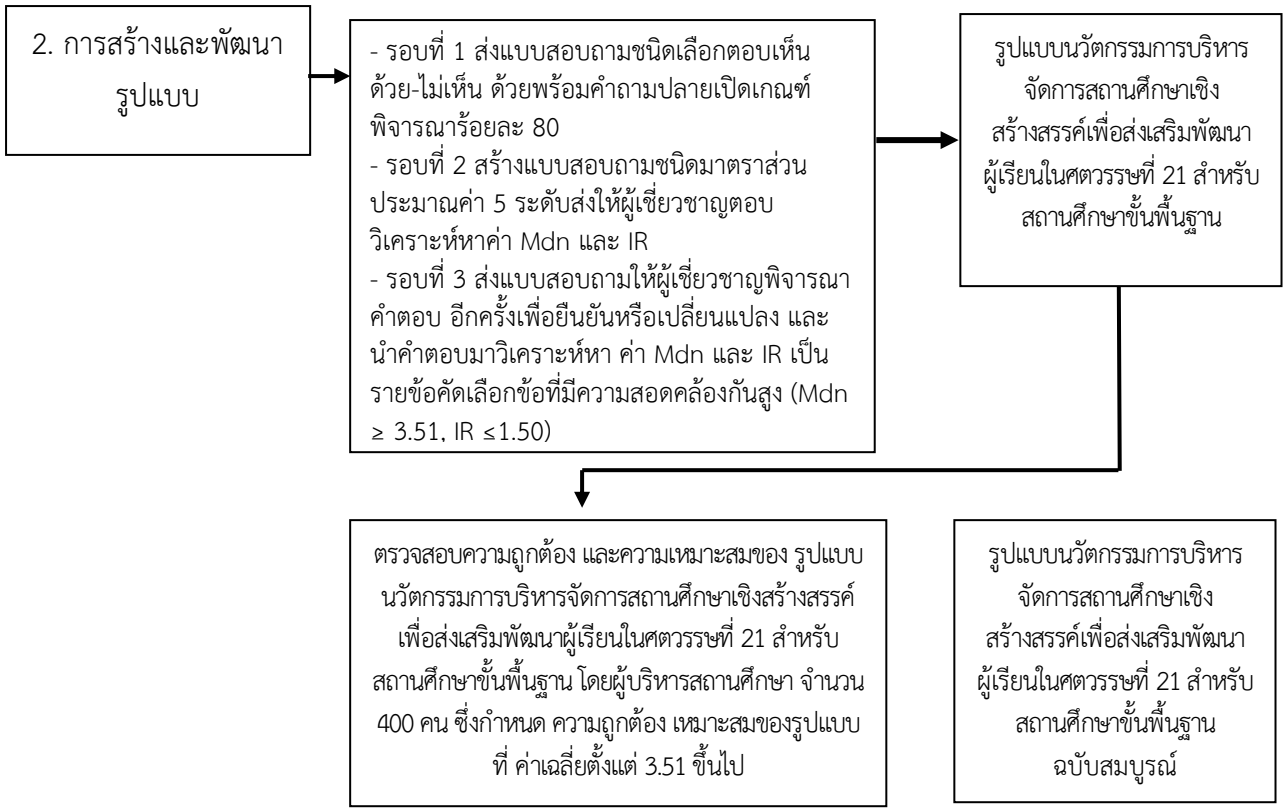
2 สังเคราะห์องค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากขั้นที่ 2 มาสร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert, Rensis., 1967)

3 นำร่างแบบสอบถามไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบ หาคุณภาพของเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการใช้ภาษาจากจำนวน 5 คน ทั้งนี้หาความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาหาค่า IOC (Index of Item Objectives Congruence) และค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้และเหมาะสมกับการนำไป เก็บรวบรวมข้อมูล ผลการหาค่า IOC ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00

4 นำแบบสอบถามให้ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ตอบคำถามตามความคิดเห็นอย่างอิสระจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลคำตอบ

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยกำหนดรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน และสร้างรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งประเมินและรับรองรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยผสานวิธีแบบหลายขั้นตอน (Multiphase mixed-method research) โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) และการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แบ่งกระบวนการวิจัยเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาองค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 6 คน ใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) รวมทั้งยืนยันองค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ตามแนวทางในการสนทนากลุ่ม (Group Discussion Guide) เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เกี่ยวข้องในงานด้านวิชาการ งานด้านบุคคล งานด้านการเงินและงบประมาณ และงานด้านบริหารทั่วไป โรงเรียนละ 4 คน จำนวน 6 โรงเรียน

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการสนทนากลุ่มย่อยผู้เชี่ยวชาญ มาสร้างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คนเป็นผู้ตอบ จำนวน 3 รอบ ซึ่งในรอบที่ 1 เป็นแบบชนิดเลือกตอบเห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย ของแต่ละตัวแปรตามกรอบแนวคิดของการวิจัยและสอดคล้องกับนิยามศัพท์ รอบที่ 2 และ 3เป็นแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter-Quartile Range) และแปลผลคำตอบในรอบนี้สรุปเป็นร่างรูปแบบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากลเพื่อส่งเสริมพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังเคราะห์รูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้จากขั้นที่ 2 นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และสังเคราะห์องค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากขั้นที่ 2 มาสร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สอบถามให้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 400 คน และประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาองค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์ควรมีกระบวนการทำงานอย่างมีระบบ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยกระบวนการดังนี้

ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำ บุคคลาทางการศึกษา โครงสร้างองค์กร แหล่งเรียนรู้ต่างๆ และวัฒนธรรมองค์กร

ปัจจัยด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนและออกแบบ การใช้นวัตกรรม และการประเมินผล

ผลผลิต ประกอบด้วย นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมกระบวนการ และนวัตกรรมรูปแบบการบริหาร ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การบริหารสถานศึกษา สิ่งสำคัญคือระบบในทำงาน ซึ่งต้องประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดนวัตกรรมที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์ได้ โดยในแต่ละขั้นตอนมีองค์ประกอบดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) เป็นองค์ประกอบแรกจะนำไปสู่การดำเนินงาน โดยครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย

ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงถึงวิสัยทัศน์ เป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมการการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา ให้มีความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถด้านเทคโนโลยีและการจัดการข้อมูล รวมทั้งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีมุมมองเชิงบวก

บุคคลาทางการศึกษา หมายถึง ความคิดและพฤติกรรมของบุคลากรทางการศึกษาที่ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีความคิดความคิดริเริ่มพัฒนาวิธีการสอนและแนวทางใหม่ ๆ มีความสามารถที่หลากหลาย และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์

โครงสร้างองค์กร หมายถึง ระบบของการทำงาน ทั้งการแบ่งหน้าที่ การประสานเชื่อมโยงงาน เพื่อให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์

แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา หมายถึง พื้นที่ในการสร้างสรรค์กิจกรรมหรือผลงานภายในสถานศึกษาและสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียน

วัฒนธรรมองค์กร หมายถึง ค่านิยม เป้าหมายในการทำงานที่มีแนวทางชัดเจน ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรม และการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2. กระบวนการ (Process) เป็นองค์ประกอบที่สองของระบบซึ่งหมายถึงวิธีการต่างๆที่จะนำผลงานหรือผลผลิตของระบบ ประกอบด้วย

การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง การศึกษาสภาพ/สำรวจปัญหาและความต้องการของทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ และวางแผนการดำเนินงาน

การวางแผนและออกแบบ หมายถึง การเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา และวางแผนเพื่อเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน โดยคำนึงถึงทรัพยากรต่างๆ ของสถานศึกษา

การใช้นวัตกรรม หมายถึง การมอบหมายงานผู้รับผิดชอบ โดยนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และมีการติดตามผลจากผู้รับผิดชอบงาน รวมทั้งมีการปรับปรุงกิจกรรมตามความเหมาะสม

การประเมินผล หมายถึง การมอบหมายงานผู้รับผิดชอบประเมินผลจากการนำไปปฏิบัติ โดยการเก็บข้อมูลจากทุกภาคส่วนเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ รวมทั้งปรับและพัฒนา

3. ผลผลิต (Output) เป็นขั้นตอนสุดท้าย ที่แสดงถึงผลลัพธ์ โดยพิจารณาจากประสิทธิภาพ หรือประสิทธิผล ขององค์ประกอบต่างๆ ที่ประสานการทำงาน ประกอบด้วย

นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) คือ สิ่งที่เป็นรูปธรรมของการพัฒนาและเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ สามารถตอบสนองกับความ ต้องการและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น สร้างความเข้าใจในการเรียนแก่ผู้เรียนได้ เช่น สื่อการสอน อุปกรณ์การสอน รวมทั้งหลักสูตรการสอนที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของพื้นที่

นวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) คือ ขั้นตอนการดำเนินงาน โดยนำเทคโนโลยีมาใช้มาใช้ในการสร้างการปรับปรุงขั้นตอน ทั้งนี้อาจเป็นการวัดผลและประเมินผลเพื่อปรับปรุงการดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และบรรลุเป้าหมาย เช่น วิธีการสอน เทคนิคการสอน รวมทั้งการประเมินผลการสอน ที่จะพัฒนาผู้เรียนทางด้านความคิด ทักษะ เจตคติ ให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

นวัตกรรมรูปแบบการบริหาร (Management Innovation) คือ การบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จของผู้บริหาร ในการบริหารจัดการงานทั้ง 4 ฝ่าย ประกอบด้วย งานด้านวิชาการ งานด้านงบประมาณ งานด้านบุคคล และงานด้านบริหารทั่วไป

ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า 1. ความถูกต้องโดยรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ มีการจัดให้มีการพบปะผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าเพื่อเสริมสร้าง ความสัมพันธ์อันดีต่อกัน($\bar{x}$ = 4.83) การกำหนดยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาต้องมาจากข้อมูลและองค์ความรู้เพื่อการจัดการนวัตกรรม ($\bar{x}$ = 4.74) มีระบบการติดตามประเมินผลที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน, มีการส่งเสริม สนับสนุนการทำงานเป็นทีมในทุกกลุ่ม ทุกระดับในสถานศึกษา, สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองกับบุคลากรเมื่อประสบปัญหาในการทำงานผู้ปฏิบัติงานสามารถปรึกษาได้ ($\bar{x}$ = 4.73) และ 2. ความเหมาะสมโดยรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลาดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ มีการถ่ายทอดความรู้ร่วมกันในหลากหลายวิธี, เผยแพร่ผลงานวิจัยในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้งานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถานบันอื่น, การนิเทศแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการจัดระบบนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{x}$ = 4.97) มีระบบการติดตามประเมินผลที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน, ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก เพื่อร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ, มีการจัดทำระบบการบริหารการเงินเป็นไปตามขั้นตอนของกระทรวงการคลังและเปิดเผย, มีการจัดทำข้อมูลนักเรียน ระบบข้อมูลสารสนเทศจากสำมะโนผู้เรียน เพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างประสิทธิภาพ, มีการจัดให้มีการพบปะผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าเพื่อเสริมสร้าง ความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ($\bar{x}$ = 4.93) จัดหา รักษา และซ่อมแซมวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี ($\bar{x}$ = 4.91) ตามลำดับ ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเหมาะสม ส่วนผลการประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่า มีความถูกต้องระดับมากที่สุด และความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการสร้างรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบควรมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งหมายถึง ในแต่ละองค์ประกอบมีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกันอย่างมีระบบ โดยทุกๆ องค์ประกอบมีระดับความเป็นไปได้ และระดับความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากและมากที่สุด เพราะในการจัดการนวัตกรรมจำเป็นจะต้องมีกระบวนการที่สามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ติดตามและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ โดยจะต้องคำนึงถึงการจัดการกับทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้เกิดคุณค่าและประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษาและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phayat Wutthirong (2020, pp. 30-31; Chandranee Sa-nguan-ngam, 2008, pp. 85-86) กล่าวว่า ในการ

ประยุกต์ใช้ทฤษฎีระบบเป็นกรอบแนวคิดในการจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของนวัตกรรม จะช่วยให้องค์กรเข้าใจความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่ส่งผลได้มากขึ้น เนื่องจากเป็นลักษณะเป็นการทำงานแบบระบบเปิด คือ มีการทำงานร่วมกันของบุคคลในหน่วยงานที่แตกต่างกันต่อมุมมองที่แตกต่างกันในการนำความคิดใหม่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ มีการเชื่อมโยงกันทั้งหมดระหว่างองค์ประกอบ เช่นปัจจัยนำเข้า กระบวนการภายในและผลผลิต ดังนั้น เมื่อสถานศึกษาต้องการสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นทุก ๆ ส่วนต้องมีปฏิสัมพันธ์กัน มีระบบการทำงานที่ยืดหยุ่น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีกระบวนการในการปรับเปลี่ยน และป้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) บอกให้รู้ว่าระบบ/รูปแบบมีการเบี่ยงเบนอย่างไร ควรจะแก้ไขที่องค์ประกอบใดของระบบ เพื่อประสิทธิภาพในการจัดการที่ดียิ่งขึ้น

จากผลการพัฒนารูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีองค์ประกอบแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยนำเข้าในพัฒนานวัตกรรม 2) กระบวนการพัฒนานวัตกรรม และ 3) ผลผลิต สอดคล้องกับ Panya Lertkrai (2019, pp. 37-55) ที่กล่าวว่า กระบวนการจัดการที่เหมาะสมจะสามารถนำศักยภาพภายในมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ และพัฒนาองค์กรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ต่อไปได้ เมื่อพิจารณากระบวนการจัดการนวัตกรรมทางการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายขั้นตอน พบว่าขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นตอนการทดลองใช้และขั้นตอนการเผยแพร่นวัตกรรม เนื่องจากในการนำแผนลงสู่การปฏิบัติหรือทดลองจำเป็นจะต้องมีการมอบหมายงานให้กับผู้ที่รับผิดชอบและต้องติดตามผลผ่านการนิเทศ ติดตาม สังเกตจากผู้รับผิดชอบงาน โดยมีกรอบเวลาที่ชัดเจน ในขั้นตอนของการติดตามผลค่อนข้างมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากข้อมูลที่ได้จะถูกนำไปปรับปรุงกิจกรรมจากการติดตามผ่านกระบวนการ PDCA (Plan-Do-Check-Act)

2. ผลการศึกษาองค์ประกอบปัจจัยนำเข้าของรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประกอบด้วย คุณลักษณะเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร คุณลักษณะเชิงนวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการการจัดการนวัตกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยี และวัฒนธรรมนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ วิวัฒน์ มีสุวรรณ์ (2563) ระบุว่า ผู้บริหาร ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีทักษะและมีความพร้อมให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถของตนในการออกแบบและสร้างสรรค์นวัตกรรมโดยผู้บริหารควรให้การสนับสนุนความพร้อมในด้านอุปกรณ์ ความรู้และงบประมาณ แก่ครูที่มีความต้องการจะพัฒนาความสามารถในด้านนี้ รวมถึงหน่วยงานการศึกษาควรกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและเชื่อมโยงไปสู่การคิดค้นนวัตกรรมการศึกษาใหม่ ๆ ที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามเกณฑ์คุณภาพที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด อีกทั้งการที่สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และเป็นการเปิดโอกาสในการต่อยอดแนวคิดของทั้งผู้เรียนครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

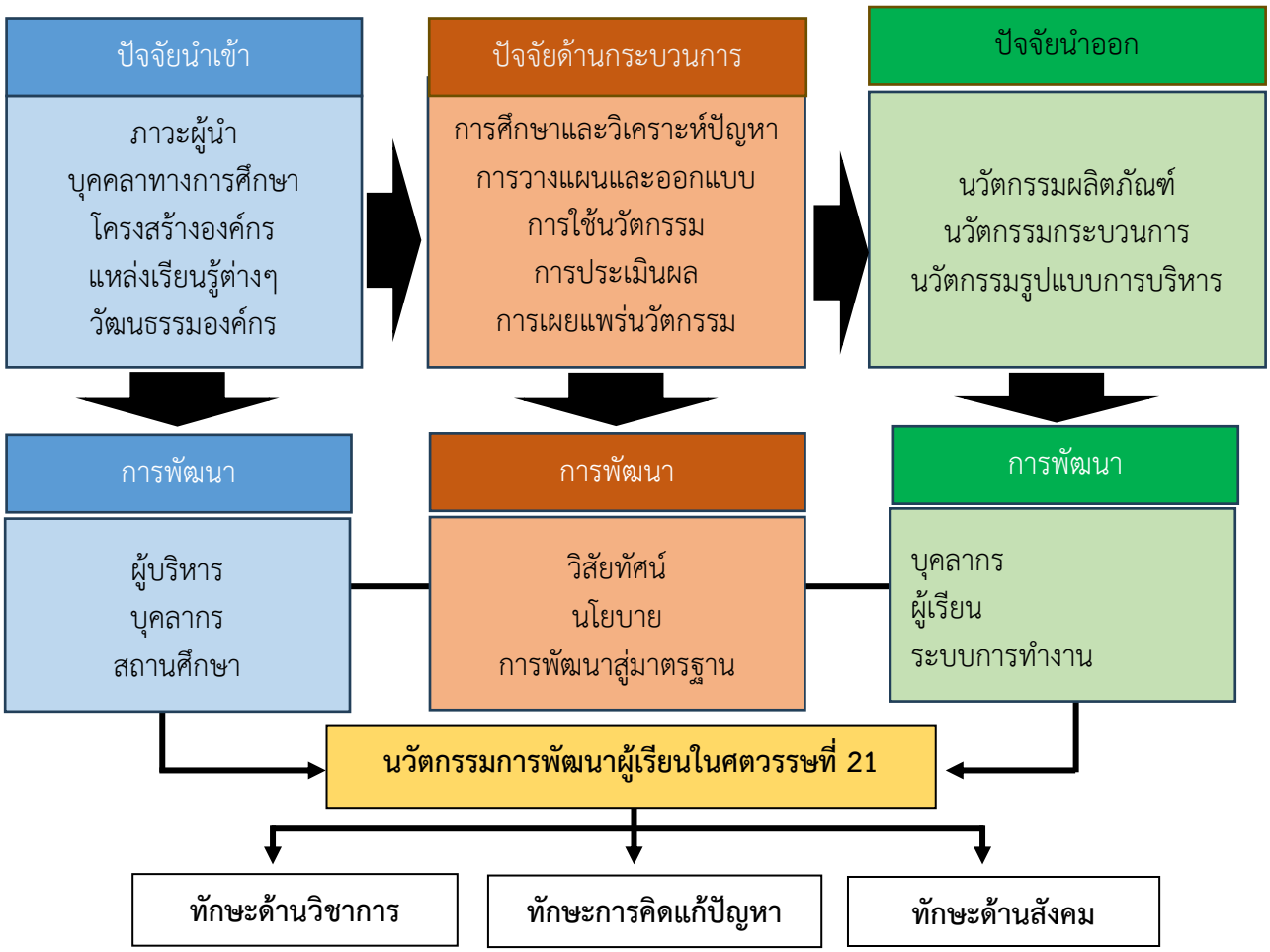
3. ผลการศึกษาองค์ประกอบกระบวนการพัฒนานวัตกรรมของรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา ขั้นตอนที่ 2 วางแผนออกแบบ ขั้นตอนที่ 3 ใช้นวัตกรรม ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผล และขั้นตอนที่ 5 เผยแพร่นวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Kannika Sittichai (2018, pp. 37-55) ที่กล่าวว่า การจัดการบุคคลเข้าทำงานโดยการคัดเลือกจากทัศนคติที่สามารถเปิดรับสิ่งใหม่ได้ และองค์กรจะมีหน้าที่ในการเพิ่มพูนและพัฒนาความสามารถด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเนื้องานที่รับผิดชอบ

ทั้งนี้ การมอบหมายงานตามจุดแข็งของแต่ละบุคคลเป็นผลดีต่อบุคลากรและองค์กรในการเพิ่มประสิทธิภาพของเนื้องาน เมื่อมีการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับคนแล้วจะต้องวางแผนในการติดตามผลผ่านการนิเทศติดตาม สังเกตจากผู้รับผิดชอบงาน โดยมีกรอบเวลาที่ชัดเจนกระบวนการจัดการที่เหมาะสมจะสามารถนำศักยภาพภายในมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ และพัฒนาองค์กรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ต่อไปได้ เมื่อพิจารณากระบวนการที่ได้รับการประเมินความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด คือ ขั้นตอนเผยแพร่นวัตกรรม สอดคล้องกับ Report of the Expressway Authority of Thailand (2020, pp. 16-24) ที่กล่าวว่า ระบบบริหารจัดการนวัตกรรมสามารถพัฒนาต่อเนื่องได้ตามหลักการวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อให้ความคิดสร้างสรรค์กิจกรรมและกระบวนการได้รับทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอ รวมไปถึงให้มีการระบุโอกาสและความเสี่ยงขององค์กร เพื่อพัฒนาและเผยแพร่นวัตกรรมให้เกิดประโยชน์ต่อไปการนำนวัตกรรมสู่การเผยแพร่ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน เป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากการนำนวัตกรรมสู่การเผยแพร่ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเป็นอีกหนึ่งวิธีในการตรวจสอบนวัตกรรมว่ามีความเหมาะสมหรือไม่และติดตามผลเหล่านั้น โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับไปพัฒนาหรือปรับปรุงในแต่ละขั้นตอนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kannika Sittichai (2018) เรื่องการจัดการองค์กรตามแนวคิด 7s ของ McKinsey ที่เอื้อต่อการเป็นองค์กรนวัตกรรม กรณีศึกษาองค์กรที่ได้รางวัลองค์กรนวัตกรรมยอดเยี่ยม ที่กล่าวว่าการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เป็นการเปิดรับข้อมูลที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อองค์กรในการมาใช้ได้อย่างทันที

4. องค์ประกอบผลผลิตของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมทางการบริหาร ประกอบด้วยนวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) คือ วิธีการสอนหรือเทคนิคแนวทางการสอนใหม่ ๆ ที่ผู้บริหารหรือครูเป็นผู้ประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) คือ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ หรือหลักสูตรที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการ และนวัตกรรมการจัดการ (Managerial Innovation) คือ นวัตกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาคิดค้นวิธีการแนวทางการบริหารจัดการศึกษาใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานทั้ง 4 ฝ่ายโดยข้อที่ได้รับการประเมินความเป็นไปได้ระดับมากที่สุดคือ นวัตกรรมการจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับ Nawachon Somboonsin (2021)ที่กล่าวว่า ผลผลิตรูปแบบการจัดการนวัตกรรมทางการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย วิธีการสอนหรือเทคนิคแนวทางการสอนใหม่ ๆ ที่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ทักษะและเจตคติ คือนวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) และสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ หรือหลักสูตรที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ คือ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) และผู้บริหารสถานศึกษาคิดค้นวิธีการ แนวทางการบริหารจัดการศึกษาใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงาน คือ นวัตกรรมการจัดการ (Managerial Innovation)

องค์ความรู้ใหม่ในการวิจัย

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้งจากการการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ สามารถนำมากำหนดรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้ดังนี้

ในศตวรรษที่ 21 ที่การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับมีองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นทุกเวลา ผู้เรียนอาจจะเรียนรู้ภายในห้องเรียนไม่เพียงพอ ซึ่งรูปแบบการสอนแบบเดิมด้วยการบรรยาย บอกเล่า ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จาการเรียนจากห้องเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้ การบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป้าหมายของการจัดการศึกษาต้องทำให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน ระบบการศึกษาและระบบบริหารจัด โดยองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการศึกษาประกอบไปด้วยคุณภาพคนปฏิบัติงาน คุณภาพของงาน และคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา โดยสามารถกำหนดเป็นกลยุทธ์หลักในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาสมรรถนะผู้สอน (Teachers' Capacity Development) โดยผู้สอนถือเป็นหัวใจสำคัญที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาผู้เรียน อีกทั้งยังมีอิทธิพลต่อวิธีคิด จิตใจของผู้เรียน เป็นแบบอย่างและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ จากสภาวการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แต่ในปัจจุบันการพัฒนาผู้สอยยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจเท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาด้านประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและระบบบริหารจัดการที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขเป็นลำดับแรก จึงต้องเร่งดำเนินการปฏิรูประบบการผลิตการพัฒนาผู้สอนและการบริหารงานบุคคลของครูให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งผู้สอนมีบทบาทในการขับเคลื่อนหลักสูตรสู่ห้องเรียนและผู้เรียนด้วยกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม รวมไปถึงการ

พัฒนาคุณภาพผู้เรียน และแนวทางในการพัฒนา ครูตามกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน มีดังนี้ การปรับกระบวนทัศน์ (Paradigm shift) การปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ (Instruction improvement) การปรับเปลี่ยนวิธีประเมินผลผู้เรียน (Assessment for improvement) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Development) ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้มองเห็นแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดทุกระยะ สามารถให้ความร่วมมือได้เป็นอย่างดี ผู้วางแผนการจัดการเรียนรู้สามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอนมีกระบวนการชัดเจน กลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวสู่ความเป็นผู้นาในศตวรรษที่ 21 กลยุทธ์ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ ที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคมโลกที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและรองรับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมามีความพยายามจัดให้มีแบบแผนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของการเรียนรู้แต่ผลการจัดการเรียนรู้ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรจะเป็นการสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างจริงจังด้วยการลงมือปฏิบัติเอง และมีผู้สอนเป็นพี่เลี้ยงจะทาให้สามารถเรียนรู้ได้ดีและสามารถพัฒนาคุณลักษณะและสมรรถนะด้านต่างๆได้ตามกรอบมาตรฐาน ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สมบูรณ์ขึ้น ประกอบด้วย 1. มิติของการเรียนรู้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้

2. มิติของการเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะ 3. มิติของการเรียนรู้เพื่อให้เกิดคุณธรรมรูปแบบการจัดการจัดเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทาง (The Flipped Classroom) เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดกิจกรรมเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Active leaning) โดยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (Learning by doing) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเป็นเครื่องอานวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ ซึ่งรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom) มีดังนี้ ผู้สอนนำเสนอเนื้อหาและข้อมูลข่าวสารที่จาเป็นผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ ทั่งสื่อ ICT สมัยใหม่ สื่อ audio–video และสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อลดข้อจากัดในการเข้าถึงสื่อบางชนิด ที่ผู้เรียนมีความแตกต่างกัน ผู้เรียนรับรู้และเรียนรู้เนื้อหาผ่านสื่อที่บ้านหรือที่อื่นที่สะดวก ตามที่ผู้สอนได้แนะนำหรือให้แนวทางไปและให้สืบค้นด้วยตัวเอง ผู้เรียนทำงานเพิ่มเติมในชั้นเรียนตามเวลาที่กำหนด ซึ่งจะทำให้เข้าใจแนวคิดหลักการ การนำหลักวิชาไปใช้ผู้เรียนทำงานที่ครูผู้สอนแนะนำเพื่อนำหลักวิชาที่เรียนรู้ไปใช้ในลักษณะต่างๆ เช่น โครงงาน การวิจัยและการแก้ปัญหา ผู้เรียนนำเสนอผลงานในชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือนำเสนอต่อครูเพื่อรับข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ครูทำหน้าที่เป็นผู้อานวยการเรียนรู้ โค้ช ติวเตอร์ และผู้อานวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน การทำงานของผู้เรียนในชั้นเรียนจะทำเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคลตามความเหมาะสมของเป้าหมายและกระบวนการเรียนรู้

3. การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน (Students' Performance Improvement) การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย สมรรถนะที่สำคัญดังนี้คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการคิด ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัย ขอขอบคุณ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ในการสนับสนุนทุนวิจัยและค่าธรรมเนียมในการเผยแพร่ผลงานวิจัย ในครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้าในการพัฒนานวัตกรรม พบว่า ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะเชิงนวัตกรรมของครูและบุคลากรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และนโยบายของโรงเรียน กระทรวงศึกษา ในการสร้างนวัตกรรม โดยผู้บริหารควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้รับพัฒนาผ่านกระบวนการทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในโรงเรียน การสนับสนุนแนวคิดใหม่ ๆ การเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการ

1.2 องค์ประกอบด้านกระบวนการพัฒนานวัตกรรมทางการบริหาร พบว่า ผู้บริหารถานศึกษาควรมีการกำหนดขอบเขตด้านทรัพยากร ด้านเวลาและด้านงบประมาณ ในการดำเนินการให้ทุกฝ่ายได้รับทราบอย่างชัดเจน และมีแบบแผนเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

1.3 องค์ประกอบด้านผลผลิต พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน ติดตามและประเมินอย่างต่อเนื่องเพื่อรับทราบถึงสภาพและปัญหาที่แท้จริงของผู้เรียนเพื่อนำมาสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมการสอนรูปแบบใหม่ ๆ ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการนวัตกรรมในสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

2.2 ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการนวัตกรรมในสถานศึกษาเอกชน

2.3 ควรวิจัยและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู

References

Chandra Dankongrak. (2018). *Development of teaching creative thinking skills*. Bangkok : Publisher of Chulalongkorn University.

Chakkrit Siririn. (2018). *Innovation Management leads educational institutions into the 5.0 era*. https://www.salika.co/2019/09/05/innovation_management-educational-5-0-era.

Duangduean Satraphat. (2014). *Creative thinking*. Journal of Health and Health Management, 1(1)

Jittima Kulprasertrat. (2019). *Educational innovation*. From https://bit.ly/374guxv.

Jitima Wansri. (2020). *Innovation for educational institution development*. Phitsanulok: Rattanasuwan Printing

Kannika Sittichai. (2018). *Organizational management according to McKinsey's 7s concept that facilitates being an innovative organization*. Case study of an organization that received the Outstanding Innovation Organization award. Silpak University Journal.

Nawachon Somboonsin. (2022). *Administrative innovation management model in basic educational institutions*. Doctor of Philosophy in Educational Administration Naresuan University

Office of the National Economic and Social Development Board. (2020). *National reform plan. (3rd edition). Bangkok: Office of the Secretary of the National Strategy Committee.* Office of the National Economic and Social Development Board.

Office of the Basic Education Commission. (2007). *Guidelines for decentralizing administration. and provision of education-to-education area committees and educational institutions According to the ministerial regulations specifying the criteria and methods for decentralizing educational administration, 2007*. Bangkok: Agricultural Cooperatives Association of Thailand.

Office of the Secretariat of the Education Council. (2008). *Framework for educational development*. During the National Economic and Social Development Plan No. 10 (2007-2011) which is consistent with the National Education Plan (2002-2016), summary version. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.

Office of the Secretariat of the Education Council. (2019). *State of Thai education 2018/2019. Educational reform. In the digital age*. Bangkok: Office of the Secretariat of the Education Council.

Panya Lertkrai. (2019). *Innovation management for organizational development*. From https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/218069.

Phrakru Pariyatkhunrangsi.(2018). *Developing student potential in the 21st century*. https://so07.tci-thaijo.org › article › download.

Worawut Ramchan. (2012). *Educational innovation and learning*. Creatively in educational institutions in the new era. Romphruek Journal Krirk University, 30.